

WIE IS WIE in

Carmen

Irwan

Steven

Frans

André

Carmen van Walraven: Monic Hendrickx speelt de dochter van echte Amsterdamse penose, maar straalt net iets teveel sjieke distantie uit en om gelijk al te overtuigen als de vrouw van drugsbaron Thomas Acda (die wel precies raak is qua accent en authentieke Amsterdamse kapsones).

'Bolle' Frans van Walraven: Thomas Acda speelt de sterren van de hemel als harde, maar niet gewetenloze baas van een bescheiden drugsimperium die

subtiel een dubbele, Tony Soprano-achtige laag weet te leggen in vrijwel al zijn scènes: hij is hard en gekweld, onverschillig en aangedaan tegelijk. Domineert daarmee de eerste aflevering maar wordt helaas aan het eind daarvan afgevoerd.

Irwan de Rue: Fedja van Huêt is sterk als de meest roekeloze en gretigste van het drietal dat hij vormt met Frans en Steven, die meer wil en meer risico neemt dan de Bolle ziet zitten.

Steven Breusink: Marcel Hensema speelt een gladde harde jongen die op maar één spoor loopt. Van de drie het meest de aangever.

André de Rue: Tom Jansen speelt Carmens vader, een drugsespionier in ruste die in de jaren zeventig hasjtransporten organiseerde. Dat hij nog stevig in het zadel zit, wordt duidelijk als op de bruiloft van z'n dochter optredend artiest René Froger, die zichzelf speelt, vertelt dat hij die avond 'eigenlijk in Ahoy zou staan. Maar wie kan nou nee zeggen tegen André?'

Scenarist **Pieter Bart Korthuis** tekent voor de KRO-misdaadserie *Penoza*, met Monic Hendrickx in de rol van Carmen, vrouw van drugsbaas 'Bolle' Frans (Thomas Acda). 'Eigenlijk ben ik helemaal niet zo'n liefhebber van politseries of *whodunits*.'

DOOR MINOU OP DEN VELDE

Monic Hendrickx
als Carmen in *Penoza*

Polderpenoze met hagelslag

Ik las dat je drie jaar research hebt gedaan?

Pieter Bart Korthuis: 'Nee, dat is een raar onzinverhaal dat door ik weet niet wie de wereld in is geholpen.'

In het stuk dat ik las werd die uitspraak toegeschreven aan Johan Nijenhuis, je producent.

'Dat zou kunnen. Een quote van toen we net begonnen, vijf jaar geleden. Ik had in die periode al veel gelezen, en ik was met de scenario's van Keyzer en De Boer Advocaten bezig, dus ik zat al helemaal in de materie. Maar drie jaar research klinkt alsof je fulltime bent ondergedoken in het milieu, en dat heb ik niet gedaan. Ik ben geen journalist maar dramaschrijver. Saai hè?'

Jammer, dan fiets ik weer naar huis, haha.

'Het is wel fijn dat we dat verhaal nu de wereld uit helpen. Ik werd ook meteen gemaild door een vrouw die bij de politie research doet naar penozevrouwen, met de vraag of ze

mij mocht interviewen. Voor een rapport over de invloed van vrouwen op criminaliteit. Zij was er door die drie jaar research ook ingestoken. Budgetair is zo iets ook onhaalbaar.'

Wanneer ontstond het idee?

'Het eerste moment dat ik me realiseerde: dit is een serie, was toen ik samen met advocaat Nico Meijering in de rechtbank zat, tijdens de research voor Keyzer en De Boer Advocaten. Daar stond een jongen terecht wiens vader ook een grote jongen is. Er waren ook een oudere vrouw bij, een jong meisje en nog een zusje ofzo. Dat jonge meisje bleek, geheel tegen mijn verwachting in, de nieuwe vriendin van de vader te zijn en de oudere vrouw zijn ex. En die oudere vrouw zei dat ze hoopte dat haar zoon deze keer toch echt op het goede pad zou blijven. En ik heb toen voor mezelf opgeschreven – heel naïef misschien – dat ik me wel in kon leven in dat iemand crimineel

wil zijn om de kick of het geld, maar dat ik het een heel gek idee vond dat je de vrouw van een crimineel wil zijn. Dat je zelf niet zwaaiend met een pistool door het leven gaat maar het wel gedooft, en het daarmee in feite goedkeurt. Dat gegeven fascineerde me enorm.'

De KRO voert de slogan 'goed leven'. Ik vraag me af hoe dat samengaat met de onderwereld.

'De KRO vond het interessant hoe mensen tot keuzes komen die ze anders niet zouden maken, wanneer iemand uitglijdt. Deze serie brengt niet alleen maar entertainment en pief-paf-poef maar laat ook iets over de maatschappij zien, zonder een opgeheven vinger-tje. Hoofdpersoon Carmen, de vrouw van drugsbaas Frans, is wel in het milieu opgegroeid maar wil er eigenlijk niet in zitten, en zodra ze er via haar man toch in rolt wil ze er uit vanwege haar kinderen. Ik vond het interessant om te beschrijven dat ze toch om-

Pieter Bart Korthuis

Pieter Bart Korthuis: 'Ik wilde geen kopie maken van buitenlandse misdaadseries. Het is hier nu eenmaal geen downtown LA waar de kogels om je oren vliegen.'

Je geeft kijkers hagelslag terwijl ze tegenwoordig zijn verslaafd aan spanning.

'Het is een superspannende serie, maar eigenlijk ben ik helemaal niet zo'n liefhebber van politseries of whodunits, ik vind dat altijd heel flauw, al is het wel een onderdeel van *Penzoza*. Mijn lol bestond er juist uit om Nederland te laten zien in al zijn kleinschaligheid en kneuterigheid. Dat iemand op een moment van groot drama roept: ik heb zin in kibbeling! Of dat je iets basaals als een oudergesprek op school laat zien.

Ik wilde ook geen kopie maken van buitenlandse misdaadseries. Het is hier nu eenmaal geen *downtown LA* waar de kogels om je oren vliegen. Ik merkte wel dat het in *Penzoza* naarmate de spanning toeneemt steeds moeilijker werd om dat alledaagse te vertellen. Op het moment dat Carmen onder druk wordt gezet om binnen een paar uur geld op te hoesten, is het lastiger om een ruzie met haar dochter te laten zien. Want dan denk je: kom op, ik wil gewoon weten hoe het afloopt met die coke! Maar dramatisch kon ik dat juist goed gebruiken, want naarmate Carmen hoger klimt op de misdaadladder heeft ze minder tijd om een goede moeder te zijn en worden de ruzies met haar kinderen heftiger.'

De decors in Penzoza zien er best gelikt uit. Geef je als scenarioschrijver voorzetjes voor het production design?

'Ja en nee. Je geeft een sfeerschets en de regisseur en zijn team interpreteren dat.'

Stond je je tijdens de opnamefase wel eens te verbijten van: zo had ik het niet bedoeld?

'Nou, soms wel. Voor mij als scenarioschrijver is het soms jammer dat de dingen altijd groter worden dan je ze hebt bedacht. Het huis waar Carmen en Frans in wonen zag ik voor me als een kleine villa. Niet als een kast waar iemand als Endstra in zou wonen. Maar in de aankleding werd het opeens wél een groot huis met zwembad, aan een meer. Daarmee krijgt Frans een ander niveau in de misdaadhiërarchie dan ik voor ogen had. En dat soort dingen gebeurt eigenlijk altijd, omdat een regisseur zoekt naar een goed plaatje. Oor-

hoog klimt op de criminele ladder en dingen doet die haar man niet gedaan zou hebben. Ik ben al vijf jaar bezig met *Penzoza*, maar destijds was het nog voor Talpa. Nadat Talpa stopte kwam het schrijfproces een tijd stil te liggen. Toen toonde de KRO interesse. Bij Talpa had het sneller gemoeten, en had het meer op de glamour gezeten. Maar nu kon ik me, samen met mijn coscenaristen Elbe Stevens en Franky Ribbens, focussen op wat er gebeurt met een gezin op het moment dat Frans geliquideerd wordt. Wat gebeurt er met zijn vrouw als ze na die aanslag weer het dorp in moet voor haar boodschappen? En hoe voelt het voor de kinderen als ze na de moord weer naar school moeten?

Heb je vooraf met kinderen van criminelen gesproken?

'Nee, maar wel met iemand die een jongetje kent wiens vader al lange tijd vast zit en die daar erg onder lijdt. Zijn dilemma is ook het dilemma van de kinderen in de serie: hoe kan je nog liefde voelen voor een man die misschien wel mensen heeft vermoord, terwijl hij

ook de man is die jou heeft leren fietsen en met wie je elke avond aan tafel zat? Ik ben bij het kindertraumacentrum van het UMC gaan praten met een maatschappelijk werker en twee therapeuten. En zij vertelden dat geweldincidenten, en zeker die met vuurwapens, van alle trauma's die ze kunnen meemaken de grootste impact hebben.'

Het geweld in misdaadseries als Dexter wordt steeds explicieter. Dat zag ik niet echt terug in de eerste twee afleveringen van Penzoza.

'Naarmate het verhaal vordert wordt het wel gewelddadiger, maar *Penzoza* was, zeker in de tijd van Talpa, bedoeld voor vrouwen. Niet dat vrouwen niet naar *Dexter* zouden kijken hoor. Wat ook meespeelde was dat je het budget van Amerikaanse series nooit kunt toppen. Wat zij uitgeven aan een minuut, daar maken wij drie afleveringen van, dus dure stunts schrijf ik er niet te veel in. Onze kracht is dat we op het moment dat Frans wordt neergeschoten laten zien hoe zijn vrouw de hagelslag bij elkaar veegt.'

Stijn Taverne (r) als Carmens jongste zoon Boris

spronkelijk speelde het zich in Zandvoort af – de thriller *Penoza*, die ik naar aanleiding van de serie heb geschreven, is daar nog steeds gesitueerd – want ik vond Zandvoort juist mooi in al zijn lelijkheid. Maar ja, de regisseur bekijkt dat door de zoeker van de camera en denkt: hoe ga ik dat op beeld vangen? En een producer weet: Zandvoort is bijna niet haalbaar, want je bent in de zomer met al die files twee uur per draaidag kwijt voordat er een shot is gedraaid. Voor dat argument ben ik wel gevoelig, maar jammer is het wel.’

De acteurs hebben een Amsterdams accent. Maar echt crimineel jargon gebruiken jullie niet.

‘Nee, we hebben dat geprobeerd, maar het werd een beetje Peppi en Kokki. Zodra ik dan weer opschreef: geef me je blaffer! hadden we iets van: nee! Dus de geloofwaardigheid... het blijft moeilijk. In het drugsmilieu hebben ze het over: hoeveel kietjes – kilootjes – krijg ik van je, maar omdat je er geen ondertiteling bij kan zetten besluit je toch: het is allemaal leuk en aardig dat dat in het echt zo genoemd wordt, maar het publiek moet het wel snappen en het ook niet belachelijk gaan vinden.’

Wie was tijdens de research jouw deep throat in de penoze?

‘Dat kan ik niet zeggen, haha, dat zijn men-

sen die de grote jongens gekend hebben maar het zelf vanuit de kantlijn hebben mee-gemaakt. Ik wilde vooral weten hoe het is om je kind naar het schoolplein te brengen. En ze vertelden dat mensen je inderdaad met scheve ogen aankijken. Maar mijn belangrijkste bron van informatie zijn de advocaten Nico Meijering en Leon van Kleef geweest en de *true crime* literatuur, zoals de boeken van Bart Middelburg. De rest vul ik in met mijn eigen fantasie. Mijn dikke duim is toch mijn belangrijkste gereedschap.’

Als dat zo is, waarom heb je dan nog research gedaan?

‘Omdat je wel voeding nodig hebt. Ik wilde eigenlijk een serie maken over hoe de onderwereld raakt aan de bovenwereld.’

Thea Moear, de compagnon van Klaas Bruinsma, is een van de weinige vrouwen die een grote rol speelden in de misdaad. Was haar verhaal, opgetekend in De Godmother van Bart Middelburg, een inspiratie?

‘Absoluut. Carmen is niet gebaseerd op Thea Moear, want zij was niet de vrouw van, maar wat je zeker terugziet in de serie is hoe Moear haar drugshandel beschrijft als een bedrijf. Dat was voor mij een *eyeopener*. Ik was verrast door hoeveel bovenwereldse mensen je nodig hebt om een succesvol netwerk te hebben, van mensen die in de haven of op Schip-

hol werken, tot de politie. Dat je zo’n havenmedewerker laat proeven aan het geld, avondjes met hem gaat kaarten, en hem zo tot het punt brengt dat hij er zelf om vraagt. Maar je bent ook afhankelijk van mensen bij wie je spullen kunt droppen, waar je een *stash* kunt hebben. Verhalen die mijn fantasie echt *triggerden* was dat iemand een zak drugs bij een bijstandsmoeder verbergt en dat zij daar maandelijks een centje voor krijgt. Dat is ook weer iets immoreels, dat mensen die niet zelf crimineel zijn dat wel faciliteren.

Wat ik ook zo mooi vond van Moear was dat als iemand een partij hasj van haar kocht op maandag en de prijs kelderde op vrijdag, dat diegene dan het verschil terug kreeg. Ze deed gewoon aan klantenbinding!’

En zodra de club rond Bruinsma het bedrijfsmatige denken losliet ging het mis.

‘Precies, dat is ook het hoofdthema in *Penoza*. Frans is heel rechtlijnig en heeft een systeem ontwikkeld om *low profile* te blijven. Die regels zijn zijn lijfsbehoud, terwijl zijn zwager Irwan de ambitie heeft om veel groter te groeien. En tja, als je collega’s gretiger worden dan jij, dan heb je een probleem.’

Penoza

▶ ZONDAG, NEDERLAND 3, 20.25-21.05 UUR